

Grondwettelijk Hof

PERSBERICHT
ARRESTEN 1/2024, 2/2024, 3/2024 en 4/2024

Het Hof vernietigt aspecten van de federale, Franse Gemeenschaps-, Waalse en Brusselse wetgeving tot omzetting van de DAC 6-richtlijn over de meldingsplicht voor bepaalde grensoverschrijdende fiscale constructies

De DAC 6-richtlijn voert een meldingsplicht in voor agressieve grensoverschrijdende fiscale constructies. De meldingsplicht rust in de eerste plaats op de intermediairs (dat zijn personen die betrokken zijn bij het opstellen of de implementatie van die constructies) of, in de tweede plaats, op de belastingplichtigen. Bij de vier arresten van vandaag vernietigt het Hof verschillende aspecten van de federale, Franse Gemeenschaps-, Waalse en Brusselse wetgeving tot omzetting van die richtlijn. Het Hof vernietigt : (1) in de Franse Gemeenschaps- en Waalse wetgeving : de bepalingen die een meldingsplicht met terugwerkende kracht opleggen, (2) in de Franse Gemeenschaps-, Waalse en Brusselse wetgeving : de onmogelijkheid voor een intermediair die aan een strafrechtelijk gesanctioneerd beroepsgeheim is gehouden om zich op het beroepsgeheim te beroepen wat betreft de verplichting tot periodieke melding van marktklare constructies en (3) in de federale, Franse Gemeenschaps-, Waalse en Brusselse wetgeving : de verplichting voor een advocaat-intermediair die het beroepsgeheim inroept, om een andere intermediair die geen cliënt is, te informeren. Ten slotte gaat het Hof nog niet in op andere bezwaren, in afwachting van een arrest van het Hof van Justitie van de Europese Unie.

1. Context van de zaak

De DAC 6-richtlijn (richtlijn (EU) 2018/822 van 25 mei 2018) voert een meldingsplicht in voor agressieve grensoverschrijdende fiscale constructies. De meldingsplicht rust in de eerste plaats op de intermediairs (dat zijn personen die betrokken zijn bij het opstellen of de implementatie van die constructies). Wanneer de intermediair zich op het beroepsgeheim kan beroepen of wanneer er geen intermediair is, rust de meldingsplicht op de belastingplichtige. De DAC 6-richtlijn werd omgezet bij een federale wet van 20 december 2019, een Vlaams decreet van 26 juni 2020, een Waals decreet van 1 oktober 2020, een Brusselse ordonnantie van 29 oktober 2020 en een decreet van de Franse Gemeenschap van 12 november 2020. Tegen die wetgevingen werden beroepen tot vernietiging ingesteld door advocaten, de « Belgian Association of Tax Lawyers », de « Ordre des barreaux francophones et germanophone », de Orde van Vlaamse balies en het Instituut van de Belastingadviseurs en de Accountants.

Bij zijn arrest [nr. 167/2020](#) heeft het Hof het Vlaamse decreet gedeeltelijk geschorst en heeft het een prejudiciële vraag gesteld aan het Hof van Justitie van de Europese Unie (HvJ). Na het antwoord op die vraag bij een arrest van het HvJ van [8 december 2022](#), heeft het Hof bepaalde aspecten van het Vlaamse decreet vernietigd wegens schending van het beroepsgeheim van advocaten (arrest [nr. 111/2023](#)).

Wat betreft de beroepen tot vernietiging tegen de federale wet, heeft het Hof reeds een eerste arrest gewezen op 15 september 2022 (arrest [nr. 103/2022](#)) waarbij het (i) verschillende bestreden bepalingen van die wet heeft vernietigd, (ii) heeft beslist om, alvorens over bepaalde bezwaren uitspraak te doen, het antwoord van het HvJ op de vraag gesteld bij het arrest nr. 167/2020 af te wachten en (iii) heeft beslist om, alvorens over de overige bezwaren uitspraak te doen, vijf bijkomende prejudiciële vragen aan het HvJ te stellen. Bij het arrest nr. 1/2024 van vandaag, spreekt het Hof zich uit over de bezwaren waarvoor het het antwoord afwachtte dat intussen bij het arrest van het HvJ van 8 december 2022 werd gegeven.

Ten slotte spreekt het Hof zich bij de arresten nrs. 2/2024, 3/2024 en 4/2024 van vandaag uit over de beroepen tot vernietiging tegen respectievelijk het Waalse decreet (dat gedeeltelijk was geschorst bij het arrest [nr. 45/2021](#)), de Brusselse ordonnantie (die gedeeltelijk was geschorst bij het arrest [nr. 46/2021](#)) en het decreet van de Franse Gemeenschap.

2. Onderzoek door het Hof

2.1. De al dan niet terugwerkende kracht van de meldingsplicht (arresten nrs. 2/2024, 3/2024 en 4/2024)

Verschillende verzoekende partijen voeren aan dat de bestreden wetgevingen de meldingsplicht met terugwerkende kracht opleggen en dat die terugwerkende kracht niet verantwoord is.

Het Hof stelt vast dat het Waalse decreet en het decreet van de Franse Gemeenschap in werking zijn getreden op respectievelijk 20 oktober 2020 en 24 november 2020. Die decreten voorzien erin dat de constructies waarvan de eerste stap tussen 25 juni 2018 en 1 juli 2020 is geïmplementeerd, uiterlijk op 31 augustus 2020 moeten zijn gemeld. Voor de constructies waarvan de eerste stap na 1 juli 2020 is geïmplementeerd, moet de melding binnen een termijn van 30 dagen plaatsvinden. Bijgevolg, voor de constructies waarvan de eerste stap is geïmplementeerd in de periode van 25 juni 2018 tot 30 dagen vóór de inwerkingtreding van de betrokken decreten, valt de uiterlijke meldingsdatum vóór die inwerkingtreding. De meldingsplicht heeft dus terugwerkende kracht voor die constructies. Volgens het Hof is niet aangetoond dat die terugwerkende kracht absoluut noodzakelijk is om een doelstelling van algemeen belang te realiseren. De middelen die de terugwerkende kracht van het Waalse decreet en van het decreet van de Franse Gemeenschap bekritisieren, zijn dus gegrond.

Wat de Brusselse ordonnantie betreft, stelt het Hof vast dat de datum waarop de constructies moeten zijn gemeld, na de inwerkingtreding van de ordonnantie valt. De meldingsplicht heeft dus geen terugwerkende kracht.

2.2. De meldingsplicht voor marktklare constructies (arresten nrs. 2/2024, 3/2024 en 4/2024)

Verschillende verzoekende partijen voeren de schending aan van het recht op eerbiediging van het privéleven (artikel 22 van de Grondwet, artikel 8 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens en artikel 7 van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie) en van het recht op een eerlijk proces (artikel 6 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens en artikel 47 van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie). Zij bekritisieren het feit dat de bestreden wetgevingen uitsluiten dat een advocaat die optreedt als intermediair, het beroepsgeheim inroept om te worden vrijgesteld van de meldingsplicht met betrekking tot marktklare constructies.

Het Hof verwijst naar zijn arrest nr. 111/2023. Het stelt vast dat voor de intermediairs een dubbele meldingsplicht geldt wat de marktklare constructies betreft. Op het moment dat zij voor het eerst ter beschikking worden gesteld moeten die constructies individueel worden gemeld. Vervolgens moeten de intermediairs om de drie maanden een periodiek verslag opstellen met een overzicht van de nieuwe beschikbare inlichtingen, met name de identificatiegegevens van de intermediairs en van de betrokken belastingplichtigen. Volgens het Hof zijn de inlichtingen die moeten worden meegedeeld bij de initiële individuele melding niet gedekt door het beroepsgeheim. Anders is het voor de periodieke meldingsplicht, waarbij het niet uitgesloten is dat zij betrekking heeft op activiteiten die onder het beroepsgeheim vallen. Het Hof oordeelt dat de absolute opheffing van het beroepsgeheim voor de periodieke verslagen verder gaat dan nodig. De intermediair die vanwege het beroepsgeheim zelf niet zou kunnen voldoen aan de meldingsplicht, kan de belastingplichtige immers bijstaan bij het voldoen aan de meldingsplicht die in dat geval op hem rust. Het middel is in die mate gegrond.

Het Instituut van de Belastingadviseurs en de Accountants uit een gelijkaardige kritiek met betrekking tot andere intermediairs, die geen advocaat zijn, maar die ook gebonden zijn aan een beroepsgeheim. Het voert de schending aan van het recht op eerbiediging van het privéleven. Het Hof komt tot dezelfde conclusie als voor de advocaten-intermediairs. Het middel is in dezelfde mate gegrond.

2.3. De verplichting voor de advocaat-intermediair die het beroepsgeheim inroept, om de andere intermediairs in te lichten (arresten nrs. 1/2024, 2/2024, 3/2024 en 4/2024)

Verschillende verzoekende partijen bekritisieren de verplichting voor de advocaten-intermediairs die hun beroepsgeheim inroepen, om de andere intermediairs ervan op de hoogte te brengen dat zij niet aan hun meldingsplicht kunnen voldoen. Die vereiste schendt volgens hen het beroepsgeheim.

Het Hof verwijst naar zijn arrest nr. 111/2023. De informatie die ten aanzien van de autoriteit wordt beschermd door het beroepsgeheim, is eveneens beschermd ten aanzien van andere actoren, zoals bijvoorbeeld andere betrokken intermediairs. Indien de cliënt van de advocaat een andere intermediair is, belet het beroepsgeheim niet dat de advocaat de cliënt wijst op de meldingsplicht. Indien de cliënt van de advocaat de belastingplichtige is en er andere intermediairs betrokken zijn, kan het beroepsgeheim van de advocaat verhinderen dat deze een andere intermediair op de hoogte brengt van het feit dat de advocaat niet zal voldoen aan de meldingsplicht. Omdat de verplichting om de andere intermediairs op de hoogte te brengen voortvloeit uit de richtlijn, heeft het Hof daarover bij zijn arrest nr. 167/2020 een prejudiciële vraag gesteld aan het HvJ. Bij zijn arrest van 8 december 2022 heeft het HvJ geantwoord dat die richtlijn strijdig is met het recht op eerbiediging van het privéleven, voor zover zij een advocaat-intermediair die zich op zijn beroepsgeheim beroept, verplicht om iedere andere intermediair die geen cliënt is, in kennis te stellen van de meldingsverplichtingen. Als gevolg daarvan zijn de bestreden wetgevingen in dezelfde mate strijdig met het recht op eerbiediging van het privéleven.

2.4. De mogelijkheid voor de belastingplichtige om de advocaat-intermediair toe te staan aan de meldingsplicht te voldoen (arrest nr. 3/2024)

In een van de beroepen tegen de Brusselse ordonnantie bekritisieren de verzoekende partijen de mogelijkheid voor de belastingplichtige, die de cliënt is van de advocaat-intermediair, om aan deze laatste toestemming te geven om te voldoen aan de meldingsplicht. Hierdoor zou het voor de belastingplichtige mogelijk worden de advocaat te verplichten het beroepsgeheim te schenden.

Het Hof verwijst naar zijn arrest nr. 111/2023. De advocaat is niet verplicht om ondanks de toelating van de cliënt de meldingsplicht te vervullen, maar kan weigeren of de melding voorleggen aan de tuchtoverheid van de beroepsorganisatie. De kritiek is bijgevolg niet gegrond.

2.5. Overige bezwaren waarvoor het Hof de uitspraak aanhoudt (arresten nrs. 2/2024, 3/2024 en 4/2024)

De verzoekende partijen voeren ook nog andere bezwaren aan. Zo zijn zij van mening dat verschillende begrippen die in de bestreden wetgevingen worden gebruikt te vaag zijn. Voorts bekritiseren zij het feit dat de meldingsplicht niet alleen geldt voor de vennootschapsbelasting, maar ook voor andere belastingen. Ook klagen zij aan dat de meldingsplicht gebaseerd is op vermoedens van agressieve fiscale planning die niet redelijkerwijze af te leiden zijn uit de in de richtlijn opgenomen kenmerken en verwijten zij de bestreden wetgevingen een onverantwoorde inmenging in het recht op eerbiediging van het privéleven van de intermediairs en van de belastingplichtigen te veroorzaken. Zij voeren aan dat de aanvang en het einde van de termijn voor het vervullen van de meldingsplicht onvoldoende duidelijk zijn gedefinieerd. Ten slotte bekritiseren zij de verplichting voor de intermediairs die een ander strafrechtelijk gesanctioneerd beroepsgeheim dan dat van de advocaat inroepen, om de andere intermediairs die niet hun cliënten zijn, in kennis te stellen van de meldingsverplichtingen.

Over al die aspecten heeft het Hof in zijn arrest nr. 103/2022 met betrekking tot de federale wet vijf prejudiciële vragen gesteld aan het HvJ. Het Hof beslist dan ook om het arrest van het HvJ af te wachten alvorens over die aspecten uitspraak te doen.

3. Besluit

Het Hof vernietigt:

- 1) in de Franse Gemeenschaps- en Waalse wetgeving : de bepalingen die een meldingsplicht met terugwerkende kracht opleggen.
- 2) in de Franse Gemeenschaps-, Waalse en Brusselse wetgeving : de onmogelijkheid voor een intermediair die aan een strafrechtelijk gesanctioneerd beroepsgeheim is gehouden om zich op het beroepsgeheim te beroepen wat betreft de verplichting tot periodieke melding van marktklare constructies.
- 3) in de federale, Franse Gemeenschaps-, Waalse en Brusselse wetgeving : de verplichting voor een advocaat-intermediair die het beroepsgeheim inroept, om een andere intermediair die geen cliënt is, te informeren.

Het Hof houdt ten slotte de uitspraak over de in 2.5 vermelde bezwaren aan.

Het Grondwettelijk Hof is het rechtscollege dat waakt over de inachtneming van de Grondwet door de verschillende wetgevers in België. Het Hof kan wetten, decreten en ordonnanties vernietigen, ongrondwettig verklaren en schorsen wegens schending van een fundamenteel grondrecht of een bevoegdheidverdelende regel.

Dit persbericht, opgesteld door de cel « media » van het Hof, bindt het Grondwettelijk Hof niet. De teksten van het arrest [nr. 1/2024](#), het arrest [nr. 2/2024](#), het arrest [nr. 3/2024](#) en het arrest [nr. 4/2024](#) zijn te vinden op de webstek van het Grondwettelijk Hof.

Contactpersonen voor de pers : [Frank Meersschaut](#) | 0475/325.218 | [Tim Souverijns](#) | 02/500.12.21 | [Thomas Leys](#) | 02/500.12.60

Volg het Hof via Twitter [@ConstCourtBE](#)